

**Eduskunnan
pankkivaltuusmiesten
kertomus
vuodelta 1978**

Helsinki 1979

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSMIESTEN KERTOMUS
VUODELTA 1978**

*

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE**

HELSINKI 1979

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3	<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	20
Vuoden 1978 taloudellinen kehitys	3	Tilintarkastus	20
Suomen Pankin rahapolitiikka	4	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus ..	20
Rahapoliittiset toimenpiteet	4	Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastukset ..	20
Erityisrahoitusjärjestelyt	7	Längmanin ja Rosenbergin rahastot	20
Suomen Pankin valuuttapolitiikka	8	Suomen itsenäisyyden juhlavuoden 1967 rahasto (SITRA)	21
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla	8	Markan ulkoisen arvon muutos	21
Valuuttapolitiikka ja kotimaiset valuuttamarkkinat	9	Suomen Pankin soveltamien korkojen ja päiväluottokoron rajojen alentaminen	21
Valuutansääntelyyn liittyvät toimenpiteet	10	Suomen Pankin talletustodistusten korko	22
Kahdenkeskiset maksujärjestelyt	10	Ulkomaan rahan määräraisten talletusten korko	22
Kehitys kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla	10	Kiinteistön osto	22
Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet ..	11	Osakemerkintöjä ja -ostoja	23
Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma	12	Muutos Suomen Pankin eläkesääntöön	23
Ulkomaat	12	Toimenhaltijain palkkausten tarkistaminen	24
Rahoituslaitokset	13	Ulkomaisia asiamiespankkeja	24
Julkinen sektori	14	Myönnettyt avustukset ja eläkkeet	24
Yritykset	15	Johtokunta	24
Liikkeessä oleva raha ja talletustodistukset ..	15	Haarakonttorien valvojat	24
Suomen Pankin nettotase	16	Pankkivaltuusmiehet	25
Setelinanto	16	Tilintarkastajat	25
Tilinpäätös	16		

ISSN 0356-0449

Helsinki 1979. Valtion painatuskeskus

Suomen Pankin toiminta

Vuoden 1978 taloudellinen kehitys

Vuodesta 1977 lähtien talouspolitiikan painopiste on ollut kotimaisten kustannusten nousua hillitsemissä ja hintakilpailukykyä parantavissa toimenpiteissä, joilla on pyritty luomaan edellytyksiä tuotannon kasvulle ja työllisyyden paranemiselle. Inflaation tuntuva hidastuminen ja vaihtotaseen muuttuminen ylijäämäiseksi mahdollistivat elvyttävän talouspolitiikan jatkamisen vuonna 1978. Kotimainen kysyntä pysyi edelleen laimeana. Kokonaistuotannon kasvu nopeutui vain hieman ja työttömyyden nousu jatkui vuoden loppukuukausiin asti.

Kysyntä Suomen viennin kannalta tärkeimmissä markkinatalousmaissa elpyi lievästi mutta kasvoi edelleen hitaammin kuin läntisissä teollisuusmaissa keskimäärin. Markkinaosuusien kasvu ja metsäteollisuustuotteiden varastojen täydentäminen ostajamaissa nostivat länsivientimme määrän silti lähes 10 % suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Itävienti pysyi ennallaan. Tavaroiden ja palvelusten viennin kokonaismäärä kasvoi vuonna 1978 noin 7 %.

Suomen viennin markkinaosuuksia kasvatettiin osittain valuuttamääräisiä vientihintoja alentamalla. Valuuttakurssien nousun johdosta markkamääräiset vientihinnat kohosivat kuitenkin kertomusvuonna keskimäärin 6 %. Kun tuontihinnat nousivat 11 %, ulkomaankaupan vaihtosuhte heikkeni 5 %. Erityisesti investointitavaroiden kysynnän laimeus johti tuonnin määrän supistumiseen. Tavaroiden ja palvelusten viennin arvo oli vuonna 1978 noin 15 % ja tuonnin arvo vajaat 7 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Viennin kasvun vaikutukset kotimaiseen kysyntään jäivät vähäisiksi. Tuotantokapasiteetin vajaakäyttöisyys, vielä verraten heikko kannattavuus, korkea velkaantuneisuusaste sekä epävarmat suhdanneodotukset pitivät yritysten investointihalukkuuden vähäisenä. Yrityssektorin kiinteät investoinnit supistuivat edelleen selvästi, joskin vuoden loppupuolella teollisuusinvestoinnit alkoivat vilkastua.

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaali-tulot kasvoivat vuonna 1978 noin 3 %. Kasvua tukivat tuloveroasteikkojen inflaatiokorjaus ja sosiaaliturvamaksujen väliaikaiset alennukset. Yksityisen kulutuksen määrä pysyi kuitenkin lähes ennallaan, sillä kotitalouksien säästämisalttius voimistui mm. lisääntyneen työttömyyden aiheuttaman epävarmuuden vuoksi. Kun asuntojen hankinnat ja maatalouden investoinnit vähenivät, kotitaloussektorin säästäminen näkyi erityisesti pankkien ottolainauksen kasvuna.

Valtion veroperusteiden muutosten sekä kotimaisen kysynnän ja tulonmuodostuksen samanaikaisen laimeuden vuoksi valtion verotulojen kasvu jäi kertomusvuonna varsin vähäiseksi. Valtiontalouden nettolainanotto nousi huomattavasti edellisvuotista suuremmaksi. Valtion ja kuntien kulutusmenojen ja hallinnollisten investointien määrällinen kasvu oli vuonna 1978 noin 4 % eli hieman suurempi kuin edellisenä vuonna. Työllisyyden tukemiseksi lisättiin valtion ja kuntien palveluksessa olevaa työvoimaa.

Bruttokansantuotteen määrä kasvoi vuonna 1978 ennakoarvioiden mukaan noin 2 %. Kasvua vähensi jonkin verran epäedullisista sääoloista johtunut maataloustuotannon supis-

167900166C

tuminen. Teollisuustuotanto lisääntyi noin 3 %. Metsäteollisuuden tuotanto kasvoi yli 10 %, mutta metalliteollisuuden tilauskanta ja tuotanto pysyivät edelleen heikkoina. Vientiin liittyviä palvelualoja lukuun ottamatta yksityisen palvelusektorin tuotannon kasvu jäi vaatimattomaksi.

Työvoiman kysynnän supistuminen pysähtyi kertomusvuoden alkupuolella. Kun työvoiman tarjonta kuitenkin lisääntyi ja kun tuotannon kasvu nojautui huomattavalta osin lomautusten ja työajan lyhennysten vähenemiseen, työttömyyden nousu jatkui. Työnvälityksessä oli työttömiä työnhakijoita keskimäärin 7.5 % työvoimasta. Ruotsin työllisyys-tilanteen vaikeutumisesta huolimatta nettosiirtolaisuus Ruotsiin oli lähes 7 000 henkeä.

Väliaikaiset sosiaaliturva- ja työeläkevakuutusmaksujen alennukset sekä maaliskuusta syyskuuhun siirretyt palkankorotukset hidastivat huomattavasti työvoimakustannusten nousua. Alun perin vuoden 1978 syyskuussa maksettaviksi sovitut palkankorotukset puolestaan tulivat voimaan osaksi jo saman vuoden toukokuussa, ja osa korotuksista siirtyi vuoden 1979 helmikuuhun. Myös lokakuussa 1977 ja toukokuussa 1978 toteutetuilla koronalennuksilla oli merkittävä vaikutus vuoden 1978 kustannuskehitykseen. Palkansaajien nimellisansiot kohosivat vuonna 1978 keskimäärin vajaat 7 %. Kansantalouden yksityisessä sektorissa yksikkötyökustannukset nousivat noin 3 %, kun vuonna 1977 vastaava nousu oli lähes 8 %.

Hinnat nousivat vuoden 1978 aikana tuntuvasti vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kuluttajahintaindeksi kohosi 5.9 %, tukkuhintaaindeksi 5.8 % ja rakennuskustannusindeksi 5.5 %.

Viennin kasvun ja tuonnin supistumisen johdosta kauppatase oli kertomusvuonna 2.9 mrd. markkaa ylijäämäinen. Palvelutaseen 2.5 mrd. markan ylijäämä oli kolmanneksen suurempi kuin vuonna 1977. Mm. kuljetustulot ja tulot projektiviennistä lisääntyivät tuntuvasti. Lähinnä korkomenojen kasvun vuoksi tuotannontekijäkorvausten ja tulonsiirtojen taseeseen alijäämä suureni 3.0 mrd. markkaan. Koko vaihtotaseen ylijäämä kohosi siten 2.3 mrd. markkaan.

Pitkäaikaista pääomaa tuotiin nettomääräisesti 3.3 mrd. markkaa. Pääomantuontia kasvatti erityisesti valtion 3.0 mrd. markkaan noussut ulkomainen nettolainanotto. Sen sijaan

lyhytaikainen ulkomainen nettorahoitus supistui 2.1 mrd. markkaa. Tähän myötävaikuttivat kotimaisten rahamarkkinoiden keveneminen, kansainvälisen korkotason nousu kotimaisiin korkoihin nähden ja ulkomaankaupan vienninmyyminen. Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto kasvoi 2.3 mrd. markkaa, vaikka vuoden aikana maksettiin takaisin vuoden 1977 lopulla valuuttavarannon tukemiseksi nostetut noin 1.3 mrd. markan varantoluotot. Vaihdettava varanto oli vuoden lopussa 3.8 mrd. markkaa. Sidottu valuuttavaranto supistui vähän ja oli vuoden päättyessä 0.5 mrd. markkaa.

Valuuttavarannon kasvu heijastui mm. liikepankkien keskuspankkivelan tuntuvana vähenemisenä. Yritysten ja kotitalouksien rahoitussäästämisen voimistuminen nopeutti pankkien ottolainauksen kasvua. Vuoden aikana yleisen talletus- ja shekkibileillä olevat varat lisääntyivät 16 %, samalla kun pankkien luotonannon kasvu jäi 7 prosenttiin. Vuoden lopussa liikepankkien keskuspankkirahoitus oli 3.3 mrd. markkaa eli 1.7 mrd. markkaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

Suomen Pankin rahapolitiikka

Rahapoliittiset toimenpiteet

Rahapolitiikalla pyrittiin kertomusvuonna sopeuttamaan rahamarkkinat kokonaiskysynnän edellyttämiseen tähtääviin toimenpiteisiin siten, ettei rahoituksen puute muodostuisi esteeksi kannattavalle tuotanto- ja investointitoiminnalle. Samanaikaisesti haluttiin kuitenkin ehkäistä sellaisen keveyden syntyminen rahoitusmarkkinoilla, joka olisi vaarantanut inflaatiovauhdin hidastumisen.

Edellisen vuoden lopulla tapahtuneesta valuuttavarannon supistumisesta johtui, että rahamarkkinat olivat alkuvuonna erittäin kireät. Helmikuun devalvaation jälkeen rahamarkkinat kuitenkin kevenivät nopeasti, kun luottamus markan ulkoiseen arvoon palautui ja valuuttavaranto alkoi kasvaa. Kehitys jatkui samansuuntaisena loppukesään asti vaihtotaseen ylijäämän ja valtion runsaan pääomantuonnin johdosta. Syksyllä valuuttavarannon kasvu väliaikaisesti taittui koti- ja ulkomaisten korkojen eron sekä kansainvälisten valuuttamarkkinoiden häiriöiden takia. Valuuttavarannon vähenemisen ei annettu kuitenkaan johtaa koti-

maisten rahamarkkinoiden mainittavaan kiristymiseen.

Rahapolitiikkaa harjoitettiin edelleen pääasiallisesti säätelällä liikepankkien keskuspankkirahoituksen määrää¹ ja kustannuksia. Vuoden aikana liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöiden yhteismäärää supistettiin kahdesti. Kiintiöiden ylityksiin sovellettavaa lisäkorkoasteikkoa alennettiin kerran peruskoron alennukseen liittyneen muutoksen lisäksi. Suomen Pankki sääteli päivälüottomarkkinoiden kehitystä muuttamalla päivälüoton käyttöoikeuden pankki- ja päiväkohtaisia enimmäismääriä sekä osallistumalla itse markkinoiden toimintaan sijoittajana tai talletusten ylijäämän vastaanottajana.² Päivilüoton kustannuksiin vaikutettiin myös korontasausjärjestelyllä,³ jonka laskennallisena perusteena olevaa korkoa muutettiin peruskoron alennuksen yhteydessä. Keskuspankkirahoituksen kuukausikeskiarvolle asetettua valvontarajaa korotettiin kahdesti vuoden aikana. Vuoden 1977 tammi—elokuussa käytössä ollut keskuspankkirahoituksen tavoitetasojärjestelmää sovellettiin kertomusvuoden ajan erältä osin muutettuna.

Jo vuoden 1977 puolella pankkivaltuusmiehet päättivät jatkaa päivälüottomarkkinoiden toiminnan perustana olevaa koronmaksulupaa

¹ Liikepankkien keskuspankkirahoitukseen lasketaan pankkikohtaisiin kiintiöihin perustuva keskuspankkiluotto ja liikepankkien päivälüotot vähennettyinä liikepankkien päivätalletuksilla sekä liikepankkien kanssa tehdyt obligatioiden termiinkaupat. Liikepankkien keskuspankkiluottoon sisältyvät liikepankkien Suomen Pankissa diskontaamat vekselit ja liikepankkien shekkibilelvelka Suomen Pankille vähennettyinä liikepankkien shekkibilelisaatavalla Suomen Pankilta.

² Suomen Pankin omalla osallistumisella päivälüottomarkkinoihin joko sijoittajana tai talletusten ylijäämän vastaanottajana vaimennettiin päivälüotokoron muutoksia. Suomen Pankin sijoitusten ja vastaanottaman talletusten ylijäämän suuruus määriteltiin johtokunnan päättämän nk. sijoitussäännön avulla. Yleisenä periaatteena oli, että koron nousua vaimentavat sijoitukset markkinoille aloitettiin koron ylitettyä määrätyn rajan ja sijoitukset kasvoivat koron noustessa. Vastaavasti koron laskua hillitsevä talletusten ylijäämän vastaanottaminen aloitettiin määrätyltä korkotasolta ja vastaanotettu ylijäämä kasvoi koron alentuessa. Sijoitussääntöä muutettiin vuoden aikana korkotasoa alentavaan ja muutoksia vaimentavaan suuntaan.

³ Korontasausjärjestelyn tarkoituksena on alentaa valtionalouden kassaylijäämästä päivälüottomarkkinoiden välityksellä liikepankeille aiheutuvia korkokustannuksia. Järjestelyn perusteella puolet niistä Postipankin päivätalletuksille lasketuista koroista, jotka ylittivät järjestelyn laskennallisena perustana olevaa korkoa vastaavan tuoton, jaetaan kuukausittain keskuspankkiluottoon oikeutettujen liikepankkien kesken.

kolme vuotta vuoden 1980 loppuun ja samalla alentaa koron ylärajaa yhden prosenttiyksikön 24 prosenttiin vuoden 1978 alusta lukien. Samoin vuoden 1977 lopulla Suomen Pankki teki päätöksen keskuspankkirahoituksen tavoitetasojärjestelmän käyttöön otosta vuoden 1978 ajaksi ja asetti kuukausittaiset tavoitetasot liikepankkien keskuspankkirahoitukselle ensi vaiheessa vuoden 1978 alkupuoliskolle.

Taloudellisen kehityksen turvaamisesta annetun lain (1066/77) edellyttämä Suomen Pankin ilmoitus julkisen valvonnan alaisten raha- ja vakuutuslaitosten luotonannossaan perimästä ylimmästä korosta julkaistiin Virallisessa lehdessä tammikuussa. Kyseinen ylin korko, joka koski kaikkia velkasuhteita lukuun ottamatta Suomen Pankin ja rahalaitosten välisiä velkasuhteita ja Suomen Pankin päivälüottomarkkinoita, oli voimassa tammi—elokuussa. Korko oli suoritusten viivästys- ym. vastaavia tapauksia lukuun ottamatta 12 %.

Maaliskuussa annettiin rahalaitoksille uudet henkilöluottoja koskevat ohjeet, joissa pienennettiin ensimmäisen asunnon hankinnassa vaadittavaa etukäteistalletusten osuutta 40 prosentista 30 prosenttiin asunnon hankintahinnasta. Kulutusta lisääviin henkilöluottoihin kehoitettiin kuitenkin edelleen suhtautumaan pidättyvästi ja kiinnittämään huomiota henkilöluottojen mitoittamiseen ja laina-aikaan tarpeettoman rahoitusväljyyden välttämiseksi.

Toukokuun alusta lukien korkotasoa alennettiin yksi prosenttiyksikkö. Kuten vuoden 1977 koronalennuskin tämä liittyi hallituksen talouspoliittisiin ratkaisuihin. Korkopäätöksen mukaan liikepankkien keskuspankkiluoton peruskorko aleni 8 ¼ prosentista 7 ¼ prosenttiin ja Suomen Pankin muista luotoista perimien korkojen yläraja 9 ½ prosentista 8 ½ prosenttiin ja alaraja 6 ½ prosentista 5 ½ prosenttiin. Lisäksi päivälüottomarkkinoilla sovellettavan koron yläraja alennettiin 23 prosenttiin. Rahalaitosten edellytettiin vastaavasti muuttavan antolainauskorkojaan ja niiden yläraja laskettiin samalla 11 ½ prosentista 10 ½ prosenttiin. Rahalaitokset alensivat myös otolainauskorkojaan yhden prosenttiyksikön toukokuun alusta.

Koronalennuksen yhteydessä pidennettiin rahalaitosten antolainauskorkojen ylöspäin liukumisen pysäyttämiseksi vuonna 1977 annettua määräaika, jota kertomusvuoden maaliskuussa oli jo kerran siirretty. Päätöksen mukaan ei antolainauksen keskikorko syyskuun

lopussa 1978 eikä sen jälkeen saanut ylittää, yhteensä kahden prosenttiyksikön koronalennukset huomioon otettuna, sitä tasoa, jolla se oli kesäkuun lopussa 1977. Lisäksi rahalaitoksille ilmoitettiin antolainauksen keskikoron alentamisaikataulu, jonka mukaan rahalaitosten on alennettava keskikorkoansa asteittain vuoden 1984 loppuun mennessä.

Lisäksi koronalennuksen yhteydessä tarkistettiin keskuspankkiluoton lisäkorkosteikko peruskoron muutosta vastaavasti. Edelleen alennettiin päiväluottomarkkinoiden korontausjärjestelyn laskennallisena perustana oleva korko 10 prosentista samaksi kuin keskuspankkiluoton peruskorko.

Kesäkuun alusta liikepankkien keskuspankki-luottokiintiöiden yhteismäärää alennettiin 500 milj. markkaa 1 400 milj. markkaan. Ratkaisulla kiintiöt sopeutettiin supistuneeseen keskuspankkiluottoon. Samalla pankkien oikeutta päiväluottojen käyttöön lisättiin 125 prosentista 200 prosenttiin kiintiöstä. Keskuspankkirahoituksen kuukausikeskiarvolle asetettu valvontaraja nostettiin samassa yhteydessä 200 prosentista 300 prosenttiin kiintiöstä. Kesäkuussa asetettiin liikepankeille alustavat keskuspankkirahoituksen kuukausittaiset tavoite-tasot loppuvuodeksi.

Elokuussa pankkivaltuusmiehet jatkoivat talletustodistusten myynnin perustana olevaa koronmaksulupaa vuoden 1980 loppuun. Luvan jatkaminen oli tarpeen, jotta talletustodistuksia voitaisiin käyttää valtion ulkomaisesta lainanotosta syntyvän likviditeetin rahamarkkina-vaikutusten tasoittamiseen.

Syyskuun alusta liikepankkien keskuspankki-luottokiintiöiden yhteismäärää alennettiin edelleen 400 milj. markkaa 1 000 milj. markkaan. Samalla luottokiintiön ylityksestä maksettavaa lisäkorkoa alennettiin yksi prosenttiyksikkö koko lisäkorkosteikon osalta. Liikepankkien päiväluoton enimmäismäärä nostettiin edelleen 200 prosentista 300 prosenttiin kiintiöstä. Tällä samoin kuin kesäkuun käyttöoikeuden korotuksella pyrittiin siihen, että valtiontalouden aiheuttamat voimakkaat vaihtelut liikepankkien keskuspankkirahoituksessa voitaisiin kiintiöiden supistamisesta huolimatta edelleen hoitaa päiväluottorajojen puitteissa. Kiintiöiden alennuksen yhteydessä korotettiin myös keskuspankkirahoituksen kuukausikeskiarvolle asetettu valvontaraja 300 prosentista 400 prosenttiin kiintiöstä.

Kertomusvuoden aikana sovelletut liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöt esitetään oheisessa asetelmassa. Kiintiöiden pankkikohtainen jakauma pysytettiin koko vuoden ajan ennallaan.

Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöt vuonna 1978, milj. mk

	1. 5. 1977— 31. 5. 1978	1. 6. 1978— 31. 8. 1978	1. 9. 1978—
HOP	110.2	81.2	58.0
KOP	520.6	383.6	274.0
OKO	338.2	249.2	178.0
SKOP	433.2	319.2	228.0
SYP	486.4	358.4	256.0
ÄAB	11.4	8.4	6.0
Yhteensä	1 900.0	1 400.0	1 000.0

Syyskuun alusta Suomen Pankki päätti lisätä rahoitusosuuttaan kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyssä 40 prosentista 50 prosenttiin. Lisäksi päätettiin poikkeuksellisesti osallistua yksittäistapauksissa myös yritysten sisäisten toimitusten rahoitukseen.

Syyskuussa rahalaitoksille annettiin uudet luottopoliittiset ohjeet, joissa todettiin, että rahapolitiikalla pyritään toistaiseksi säilyttämään rahamarkkinoiden keventynyt perussävy. Rahalaitoksia kehoitettiin mitoittamaan luotonantonsa ja luottolupauksensa siten, että kannattavan tuotanto- ja investointitoiminnan rahoitus olisi turvattu. Suositeltavina rahoituskohteina mainittiin elinkelpoisten yritysten rahoitusrakenteen tervehdyttäminen ja kotimaisten tuotannon rahoituksellisten kilpailuedellytysten parantaminen. Rahalaitosten edellytettiin suhtautuvan pidättyvästi tuotannon kannalta toissijaisten kohteiden rahoittamiseen ja tältä osin käyttävän keventynyttä rahamarkkinatilannetta oman maksuvalmiutensa kohentamiseen.

Lokakuussa päiväluoton enimmäismäärä nostettiin 300 prosentista 500 prosenttiin kiintiöstä. Korotuksen syynä oli valtion kassan aseman kausiluonteisen vahvistumisen ohella valuuttavarannon väliaikaisen supistumisen kirstävä vaikutus pankkien maksuvalmiuteen. Oheisessa asetelmassa on esitetty päiväluottojen pankkikohtainen enimmäismäärä kertomusvuoden aikana.

Liikepankkien päiväluottojen enimmäismäärä vuonna 1978, milj. mk

	1. 12. 1977— 31. 3. 1978 ¹	1. 4. 1978— 31. 5. 1978	1. 6. 1978— 31. 8. 1978	1. 9. 1978— 19. 10. 1978	20. 10. 1978—
HOP	192.9	137.7	162.4	174.0	290.0
KOP	911.0	650.8	767.2	822.0	1 370.0
OKO	591.9	422.7	498.4	534.0	890.0
SKOP	758.1	541.5	638.4	684.0	1 140.0
SYP	851.2	608.0	716.8	768.0	1 280.0
ÄAB	19.9	14.3	16.8	18.0	30.0
Yhteensä	3 325.0	2 375.0	2 800.0	3 000.0	5 000.0
% keskuspankkiluotto- kiintiöistä	175	125	200	300	500

¹ Valtiontalouden kausiliikkeen vuoksi tilapäisesti korotettu.

Koko keskuspankkirahoituksesta liikepankit maksoivat nettomääräisesti keskimäärin 8,9 prosentin koron¹. Vastaava korko vuonna 1977 oli 11,8 %. Keskuspankkirahoituksen keskimääräinen koron ja keskuspankkiluoton peruskoron välinen korkoero supistui edellisen vuoden 2,8 prosenttiyksiköstä 1,2 prosenttiyksikköön vuonna 1978.

Päiväluottomarkkinoiden korko oli vuoden 1977 lopulla noussut devalvaatio-odotuksiin liittyneen rahamarkkinoiden kiristymisen johdosta 23 prosentin tasolle Suomen Pankin suurista tukisijoituksista huolimatta. Devalvaation jälkeen korko laski 9—10 prosentin tasolle. Syksyllä tapahtuneen, valuuttavarannon väliaikaisen supistumisen aiheuttama päiväluottokoron nousupaine vaimennettiin lähes kokonaan Suomen Pankin päiväluottosijoituksin. Päiväluottojen kysyntä oli vuoden aikana keskimäärin 1 772 milj. markkaa ja päivätalletusten tarjonta 1 682 milj. markkaa. Suomen Pankin nettosijoitus päiväluottomarkkinoille oli näin ollen keskimäärin 90 milj. markkaa. Päiväluottomarkkinoilla korko oli keskimäärin 12,0 % ja luoton käyttäjien maksama korko korontasauksen jälkeen keskimäärin 10,8 %.

Liikkeessä olevien talletustodistusten määrä

¹ Keskuspankkirahoituksen keskimääräistä korkoa laskettaessa otetaan keskuspankkiluotosta lasketun koron ohella huomioon päiväluottomarkkinoiden käytön liikepankeille aiheuttamat nettokustannukset ja obligatioiden termiinkauppojen kurssierot sekä vähentävänä tekijänä tavoitetasojärjestelmän hyvytykset. Keskuspankkirahoituksen keskimääräisiä kustannuksia alensivat tavoitetasojärjestelmän perusteella maksetut hyvytykset, joiden 49,5 milj. markan enimmäismäärästä pankit saivat 45,3 milj. markkaa.

oli alkuvuodesta vähäinen mutta alkoi kasvaa kesäkuusta lähtien, kun haluttiin vaimentaa valtion suuren pääomantuonnin likviditeettiä lisäävää vaikutusta. Vuoden lopussa talletustodistusten määrä oli 1 090 milj. markkaa.

Rahapolitiikkaan läheisesti liittyviä valtioneuvoston toimenpiteitä kertomusvuoden aikana olivat investointirahastosiirtoja ja henkilöautojen osamaksukaupan ehtoja koskevat päätökset. Maaliskuussa valtioneuvosto vapautti vuonna 1976 päättyneen tilikauden voitosta investointirahastoon tehdyt siirrot käytettäviksi vuoden 1978 loppuun mennessä. Marraskuussa tätä samoin kuin vuonna 1975 päättyneen tilikauden voitosta tehtyjen investointirahastosiirtojen käyttöpakkoa koskevaa määräaikaa pidennettiin vuoden 1979 loppuun. Samalla vapautettiin vuonna 1977 päättyneen tilikauden voitosta tehdyt siirrot käytettäviksi vuoden 1979 loppuun mennessä. Joulukuussa valtioneuvosto lievensi uusien henkilöautojen osamaksukaupan luottoehtoja koskevia määräyksiä Suomen Pankin asiasta antamassa lausunnossa esitetyllä tavalla vuoden 1979 alusta lukien.

Erityisrahoitusjärjestelyt

Suomen Pankki laajensi vuoden aikana kotimaisten toimitusten (KTR-luotot) ja uusvientiluottojen rahoitusjärjestelyjä sekä tarkisti lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestelyn ehtoja. Näiden pysyvien erityisrahoitusjärjestelyjen yhteinen luottokanta kasvoi lähes viidenneksen ja oli vuoden lopussa 1 668 milj. markkaa.

Huhtikuussa Suomen Pankki myönsi valtiolle 700 milj. markan lainan eräiden hallituksen talouspoliittisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Lainaa nostettiin vuoden loppuun mennessä 188 milj. markkaa. Metsäteollisuuden ja eräiden muiden toimialojen tuotannon ja työllisyyden tukemiseen annetusta Suomen Pankin tilapäisestä erityisrahoituksesta voitiin vuoden kuluessa luopua.

KTR-luotoilla rahoitetaan kotimaisen teollisuuden pääomatavaratoimituksia kotimaisille tilaajille. Järjestelyyn osallistuvat Suomen Pankki, liikepankit ja Postipankki. Maaliskuussa Suomen Pankki lopetti luotonvarausprovision perimisen omasta rahoitusosuudestaan. Toukokuun alusta KTR-luottojen korko alennettiin 7 ¼ prosenttiin peruskoron muuttosta vastaavasti. Kesäkuussa rahoitusjärjestely laajennettiin koskemaan leasingyhtiöiden kotimaisia kone- ja laitehankintoja. Elokuussa päätettiin KTR-järjestely erityistapauksissa ulottaa myös merkittäviin yritysten sisäisiin kone- ja laite-toimituksiin. Syyskuun alusta Suomen Pankin osuus kauppahinnan luototettavasta osasta korotettiin 40 prosentista 50 prosenttiin.

KTR-luoton varauksiin liittyvä tilauskanta kasvoi 42 % ja oli vuoden lopussa 896 milj. markkaa. KTR-luottoja koskevia uusia varauksia tuli voimaan yhteensä 734 milj. markkaa, josta Suomen Pankin osuus oli 336 milj. markkaa. Luotonvarauksia oli vuoden päättyessä voimassa yhteensä 654 milj. markkaa. Suomen Pankin osuus varauksista oli 334 milj. markkaa. Luottoja nostettiin yhteensä 553 milj. markkaa, josta Suomen Pankki rahoitti 235 milj. markkaa. Vuoden lopussa luottokanta oli 2 322 milj. markkaa. Tästä Suomen Pankin rahoitusosuus oli 752 milj. markkaa.

Uusvientiluotoilla rahoitetaan pienen ja keskisuuren teollisuuden viennin kasvusta johtuvaa valmistusaikaista käyttöpääoman lisätarvetta. Rahoittajapankin uusvientiluotosta perimä korko alennettiin yleisen koronalennuksen yhteydessä toukokuun alusta 6 ½ prosenttiin. Kesäkuun alusta rahoitusjärjestely laajennettiin koskemaan myös turkistarhojen harjoittamaa vientiä. Uusvientiluottojen luottokanta kasvoi lähes kolmanneksen ja oli vuoden päättyessä 255 milj. markkaa. Metall- ja konepajateollisuuden osuus luottokannasta oli vuoden lopussa 31 % sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden osuus 28 %. Vuoden lopussa uusvientiluottoja oli käytössä 1 058 yrityksellä, joista noin puolet oli turkistarhoja.

Lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestely on tarkoitettu vaihdettavina valuuttoina maksettavan viennin yhteydessä ulkomaisille ostajille myönnetyn, enintään 24 kuukauden vientiluoton rahoittamiseen. Myös näistä luotoista yrityksiltä perittävä korko alennettiin toukokuun alusta 6 ½ prosenttiin. Joulukuun alusta Suomen Pankki tarkisti rahoitusjärjestelyn ehtoja ja nosti yrityksiltä perittävän koron yli 12 kuukauden maksuajalla tapahtuvien vientitoimitusten rahoituksesta 7 prosenttiin. Samassa yhteydessä tililuottopohjaisissa kaupoissa rahoitettava maksuaika rajoitettiin enintään 4 kuukaudeksi. Luottokanta kasvoi kolmanneksen ja oli vuoden lopussa 649 milj. markkaa. Tämän lisäksi rahoitusjärjestelyn piiriin kuuluva, factoringyhtiöille myönnettävä rahoitus kasvoi vuoden aikana 10 milj. markasta 12 milj. markkaan. Koko luottokannasta oli vuoden päättyessä metalli- ja konepajateollisuuden osuus 45 % sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden osuus 11 %. Rahoitusta käytti vuoden lopussa 647 yritystä.

Suomen Pankin valuuttapolitiikka

Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla

Kansainväliset valuuttamarkkinat olivat kertomusvuonna varsin levottomat, mikä ilmeni lähinnä Yhdysvaltain dollarin heikkenemisenä suhteessa Japanin jeniin, Saksan markkaan ja Sveitsin frangiin. Alkuvuonna dollarin kurssi aleni em. vahvoihin valuuttoihin nähden jonkin verran. Vahvistuttuaan hieman alkukesästä dollari heikkeni uudelleen syksyllä, erityisesti syys-lokakuussa. Tämän johdosta Yhdysvaltain viranomaiset ryhtyivät marraskuun alussa huomattaviin talouspoliittisiin vakauttamistoihin, jotka johtivat dollarin arvon lievään vahvistumiseen. Joulukuussa öljyntuottajamaiden sopima odotettua suurempi raakaöljyn hinnankorotus lisäsi kuitenkin uudelleen painetta dollaria kohtaan. Vuoden kuluessa Saksan markka vahvistui dollariin nähden 15 % sekä Sveitsin frangi ja Japanin jeni kumpikin 23 %.

Epäsuotuisan hinta- ja kustannuskehityksen sekä kansainvälisten valuuttamarkkinoiden paineiden johdosta Norja devalvoi helmikuussa kruununsa 8 % suhteessa EEC:n yhteiskelluntavaluuttoihin. Saksan markan vahvistuminen aiheutti syksyllä vaikeuksia yhteiskelluntamai-

den piirissä. Tämän vuoksi ja jotta siirtyminen jäljempänä selostettuun ns. uuteen eurooppalaiseen valuuttajärjestelmään (EMS = European Monetary System) helpottuisi, Saksan markka revalvoitiin lokakuussa 2—4 % muihin yhteiskelluntavaluuttoihin nähden.

Joulukuun alussa EEC-maat päättivät korvata voimassa olleet yhteiskelluntajärjestelyt uudella eurooppalaisella valuuttajärjestelmällä, jossa valuuttojen arvot määritellään yhteisen valuuttayksikön (ECU = European Currency Unit) avulla. Valuuttojen päiväkursit saavat vaihdella toistensa suhteen vain rajoitetusti. Järjestelmään osallistuvat pelkästään EEC-maat Isoa-Britanniaa lukuun ottamatta. Eräiden näkemuserojen vuoksi järjestelmä ei tullut voimaan alun perin sovittuna ajankohtana 1.1.1979.

Valuuttapolitiikka ja kotimaiset valuuttamarkkinat

Vuoden 1977 huhtikuussa ja syyskuussa toimeenpannut devalvaatiot eivät palautaneet luottamusta Suomen markan ulkoiseen arvoon, vaan valuuttavaranto aleni vuoden lopulla nopeasti ja rahamarkkinat kiristyivät. Luottamuksen puute markan arvoa kohtaan jatkui vuoden 1978 puolelle. Helmikuussa Norjan kruunu devalvoitiin, minkä voitiin odottaa lisäävän levottomuutta Suomen valuuttamarkkinoilla. Muuttuneen valuuttamarkkinatilanteen johdosta ja teollisuuden kilpailukykyyn parantamiseksi valtioneuvosto päätti Suomen Pankin esityksestä alentaa Suomen markan ulkoista arvoa 8 % helmikuun 17 päivästä lukien. Tämän päätöksen mukaisesti valuuttaindeksin uusiksi vaihtelurajoiksi tulivat 116.4 ja 121.7. Rajat olivat tätä ennen 107.1 ja 112.0.

Markan arvon aleneminen jäi vuoden aikana devalvaatioprosenttia pienemmäksi, koska valuuttaindeksi oli ennen devalvaatiota lähellä silloisen vaihteluvälinsä ylärajaa ja devalva-

Valuuttaindeksin kuukausikeskiarvot

vuonna 1978

(1974 = 100)

tammikuu ...	111.1	heinäkuu	118.5
helmikuu	114.1	elokuu	118.5
maaliskuu ...	117.3	syyskuu	118.5
huhtikuu ...	117.2	lokakuu	118.7
toukokuu ...	117.5	marraskuu ...	118.5
kesäkuu	118.5	joulukuu ...	118.5

tion jälkeen se pysytettiin uuden vaihteluvälinsä keskipisteen alapuolella. Valuuttaindeksillä ilmaistu markan ulkoinen arvo oli vuoden lopussa 6.5 % alempi kuin vuotta aikaisemmin.

Kurssivaihtelut kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla ja markan devalvaatio muuttivat valuuttojen noteerauksia Suomessa merkittävästi kertomusvuoden aikana. Ruotsin kruunun myyntikurssi nousi 6.6 %, Englannin punnan 4.4 %, Saksan markan 12.3 %, Sveitsin frangin 20.4 %, Japanin jeniin 20.1 % ja Neuvostoliiton ruplan 4.7 %. Yhdysvaltain dollarin kansainvälisen arvon tuntuvasta heikkenemisestä johtui, että sen myyntikurssi laski 2.3 % markan devalvoinnista huolimatta. Vuonna 1978 Suomen Pankki myi valuuttapankeille avistavaluuttaa 657 milj. dollaria ja osti niiltä 1 145 milj. dollaria, joten netto-ostot olivat 488 milj. dollaria.

Dollarin termiinimarkkinoilla tapahtui selvä muutos helmikuun devalvaation jälkeen. Ennen sitä pääasiassa tuojat käyttivät termiinimarkkinoita, mutta devalvaation jälkeen viejät olivat tuojia aktiivisempia. Suomen Pankin termiinistot olivat kertomusvuonna 400 milj. dollaria ja -myynnit 139 milj. dollaria. Valtaosa termiinistopimuksista tehtiin 3—6 kuukaudeksi kuten aikaisempinakin vuosina.

Termiini- ja avistakurssien välinen ero supistui tuntuvasti devalvaation jälkeen. Vuoden alussa dollarin kolmen kuukauden termiinimyyntikurssi oli vuositasolla laskettuna 16 % avistakurssia korkeampi. Vuoden lopussa kaikki termiinikurssit olivat lähellä avistakurssia.

Suomen Pankki osti termiinillä 11 milj. ruplaa ja myi 27 milj. ruplaa. Maaliskuun alusta lähtien ruplan termiinikurssit olivat avistakurssien tasolla.

Suomen Pankin ja kansainvälisten pankki-ryhmittymien kesken solmittiin helmikuussa ja toukokuussa kaksi yhteensä 300 milj. Yhdysvaltain dollarin määräistä uutta luotonvaraus-sopimusta. Vuonna 1977 nostetut varantoluotot maksettiin takaisin kertomusvuoden aikana, 200 milj. dollaria kesäkuussa ja 100 milj. dollaria marraskuussa. Suomen Pankilla oli kertomusvuoden päättyessä käytettävissään luotonvarauksia yhteensä 1 mrd. dollarin eli noin 4 mrd. markan arvosta. Kansainväliseltä Valuuttarahastolta vuosina 1975 ja 1976 nostettuja ns. öljyluottoja lyhennettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 175 milj. markkaa.

Valuuttojen myyntikurssit vuosien 1977 ja 1978 lopussa

Valuuttalaji	30. 12. 1977 mk	29. 12. 1978 mk
New York	US \$ ¹ 4.027	3.935
Montreal	C \$ ¹ 3.680	3.320
Lontoo	£ ¹ 7.680	8.020
Tukholma	Skr 86.30	92.00
Oslo	Nkr 78.50	78.80
Kööpenhamina	Dkr 69.90	77.60
Frankfurt a. M.	DM 192.00	215.55
Amsterdam	Hfl 177.50	199.20
Bryssel	FB 12.320 ²	13.670 ²
	12.320 ³	13.430 ³
Zürich	Sfr 201.50	242.70
Pariisi	FF 86.00	94.30
Rooma	Lit 0.465	0.480
Wien	ÖS 26.70	29.50
Lissabon	Esc 10.15	8.75
Madrid	Ptas 5.02	5.63
Tokio	Yen 1.690	2.030
Reykjavik	Ikr 1.95	1.31
Moskova, clearing	Rub ¹ 5.704	5.970

¹ Yhdeltä yksiköltä, muut 100 yksiköltä.

² Kaupallinen kurssi.

³ Ei-kaupallinen kurssi.

Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet

Rahamarkkinoiden kevennyttyä Suomen Pankki päätti kertomusvuoden aikana kahdesti supistaa tuonnin käteismaksujärjestelmää. Toukokuun 15 päivänä voimaan astuneella päätöksellä käteismaksujärjestelmän kattavuutta vähennettiin noin neljännekseen tavarantuonnin arvosta. Järjestelmää lievennettiin toistamiseen marraskuun 1 päivästä alkaen. Tällöin järjestelmän kattavuus aleni 18 prosenttiin tavarantuonnin arvosta.

Suomen Pankki ilmoitti kesäkuun 15 päivänä valuuttapankeille lähettämällään kiertokirjeellä päättäneensä supistaa pankkien oikeutta välittää ulkomaista luottoa puutavaraviennin valmistusaikaiseen rahoitukseen.

Valuuttalain voimassaoloaika jatkettiin joulukuun 22 päivänä 1978 annetulla lailla vuoden 1980 loppuun. Samalla lakiin lisättiin uusi säännös, jolla valuuttalakiin ja sen nojalla annettuihin määräyksiin perustuva Suomen Pankin päätöksen mukainen maksu säädettiin ulosotokelpoiseksi ilman tuomiota tai päätöstä. Laki tuli voimaan tammikuun 1 päivänä 1979.

Kahdenkeskiset maksujärjestelyt

Suomella oli vuoden 1978 päättyessä kahdenkeskiset maksusopimukset kahdeksan sosialistisen maan kanssa. Sopimusten mukaan on tilivaluuttana Neuvostoliiton kanssa clearingrupla, Bulgarian, Saksan demokraattisen tasavallan ja Unkarin kanssa clearingdollari sekä Kiinan kansantasavallan kanssa clearingmarkka. Romanian kanssa sovittiin tilivaluutan muuttamisesta clearingruplasta clearingdollariksi 1. 4. 1978 lähtien. Puolan ja Tšekkoslovakian kanssa jatkettiin maksujärjestelyä, jonka mukaisesti tilit pidetään vapaasti vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina. Clearingdollarikaupassa käytettiin edelleen Yhdysvaltain dollarin kurssia. Mongolian ja Suomen välisen kauppasopimuksen mukaisesti maiden väliset maksut hoidettiin Suomen Pankissa ja Mongolian keskuspankissa vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina pidettävien tilien kautta.

Kehitys kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla

Kansainvälisiin rahoitusmarkkinoihin vaikuttivat vuonna 1978 erityisesti Yhdysvaltain

Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet

dollarin arvon heikkeneminen ja siihen liittyvät lyhytaikaisten dollarikorkojen nousu. Dollarimääräisten obligaatioiden markkinoilla toiminta heikkeni vuoden aikana ja lamaantui vuoden lopulla.

Euro-obligaatiomarkkinoilla emittoitiin loppuvuodesta erittäin vähän kiinteäkorkoisia dollarimääräisiä lainoja. Ulkomaiset emissiot Yhdysvaltain pääomamarkkinoilla loppuivat syksyn aikana lähes tyystin ja niiden kokonaismäärä laski edellisvuotisesta. Sen sijaan jeni-, Saksan marka- ja Sveitsin frangimarkkinoilla obligaatioemissioiden määrä kasvoi ja korkotasoa pysyi alhaisena. Kansainvälisten obligaatioemissioiden määrä pysyi kokonaisuudessaan kuitenkin vuoden 1977 tasolla ja oli noin 34 mrd. dollaria.

Myönnettyjen eurovaluuttalainojen määrä kasvoi vuoden 1977 runsaasta 40 mrd. dollarista yli 65 mrd. dollariin dollarimääräisten luottojen korkotason noususta huolimatta. Kasvu johtui kuitenkin huomattavalta osalta siitä, että luottokelpoiset lainanottajat konvertoivat vanhoja lainojaan parantunein ehdoin, koska euromarkkinoilla toimivien pankkien hyvänä pysynyt maksuvalmius ja kiristynyt kilpailutilanne johtivat eurovaluuttalainojen korkomarginaalin alenemiseen.

Kansainvälisillä pääomamarkkinoilla pääoman saatavuus ja luottoehdot olivat kertomusvuonna edelleen hyvät. Pääomamarkkinoiden edullisen tilanteen ja Suomen kansantalouden ulkoisen tasapainon suotuisan kehityksen johdosta voitiin rahoituspolitiikan yleislinjan puitteissa tyydyttää sekä yritysten ja rahoituslaitosten ulkomaisen pitkäaikaisen pääoman tarve että valtion merkittävästi kasvaneet rahoitustarpeet.

Yritysten pitkäaikaisen ulkomaisen pääoman kysyntä investointien rahoittamiseen jäi vähäiseksi. Sen sijaan yrityksillä oli poikkeuksellisen suuri tarve ottaa uusia ulkomaisia luottoja aikaisempina vuosina saatujen, investointien takaisinmaksuaikaan nähden liian lyhytaikaisten luottojen lyhennysten jälleerahoittamiseen. Valtion pitkäaikaisen ulkomaisen pääoman tuonti kasvoi yli kolminkertaiseksi edellisestä vuodesta.

Koska kansainvälisillä pääomamarkkinoilla luottoehdot olivat paremmat kuin 1970-luvun puolivälissä, Suomen Pankki antoi lisäksi lupia tuolloin otettujen luottojen ennakaisiin kuoleksiin ja näiden rahoittamiseen uusilla luotoilla.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen nettovelka vuosien 1974—1978 lopussa, milj. mk

	1974	1975	1976	1977	1978
Pitkäaikainen bruttovelka	12 650	18 902	23 721	30 356	35 444
Pitkäaikainen bruttosaatava	2 964	3 459	3 790	4 615	5 784
Pitkäaikainen nettovelka	9 686	15 443	19 931	25 741	29 660
% BKT:sta markkinahintaan	11.5	15.8	18.2	21.2	22.7

Pitkäaikaisen ulkomaisen bruttovelan määrä kasvoi 17 % vuonna 1978 ja oli vuoden lopussa vasta-arvoltaan 35.4 mrd. markkaa. Velan kasvusta 5 prosenttiyksikköä johtui valuuttakurssien muutoksista.

Pitkäaikaisen bruttovelan valuuttajakauma pysyi lähes ennallaan. Vuoden päättyessä oli velkakannasta Yhdysvaltain dollareina 39 %, Saksan markkoina 17 % ja Sveitsin frangeina 13 %. Loppuosa velasta jakautui noin 20 valuutan kesken.

Pitkäaikaista ulkomaista pääomaa nostettiin vuonna 1978 vasta-arvoltaan 9.3 mrd. markkaa,

mikä oli 38 % enemmän kuin edellisena vuonna. Kasvuun vaikutti merkittävästi valtion ulkomainen luotonotto. Lisäksi nostoja kasvativat ennakaisesta kuolettujen luottojen tilalle otetut uudet, edullisemmat luotot. Yrityssektorin osuus pitkäaikaisen pääoman nostoista oli 5.0 mrd. markkaa eli 54 %, valtion osuus 3.3 mrd. markkaa eli 35 % ja rahoituslaitosten 1.0 mrd. markkaa eli 11 %.

Ulkomailla laskettiin liikkeeseen vuoden aikana 16 suomalaista obligaatiolainaa, vasta-arvoltaan yhteensä 3.5 mrd. markkaa.

Imatran Voima Oy	80 milj. Sfr
Rautaruukki Oy	50 milj. DM
Suomen Teollisuuspankki Oy	15 milj. EUA
Suomen valtio	150 milj. DM
Suomen valtio	100 milj. \$
Suomen valtio	25 000 milj. Yen
Suomen valtio	75 milj. Hfl
Suomen valtio	80 milj. Sfr
Suomen valtio	100 milj. \$
Suomen valtio	150 milj. DM
Suomen valtio	10 000 milj. Yen
Suomen valtio	10 000 milj. Yen
Suomen Vientiluotto Oy	7 milj. KD
Teollistamisrahasto Oy ..	5 000 milj. Yen
Teollisuuden Voima Oy ..	80 milj. DM
Teollisuuden Voima Oy ..	25 milj. \$

Suomen Pankki suhtautui edelleen pidättyvästi pitkäaikaisten tuonti- ja vuokrausluottojen käyttöön. Niitä nostettiin 0.6 mrd. markkaa, mikä oli 63 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Ulkomaisen velan korkomenot kasvoivat kertomusvuonna 17 % ja olivat 2.6 mrd. markkaa. Tähän vaikutti velkakannan kasvun lisäksi vaihtuvakorkoisten luottojen korkotason nousu. Rahoituslainakannan painotettu keski-korko nousikin vuoden 1978 aikana 8.1 prosentista 8.7 prosenttiin.

Sijoituspääoman nettotuonti Suomeen oli kertomusvuonna 141 milj. markkaa, mikä oli 25 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 1978 lopussa Suomessa toimi 887 yritystä, joissa ulkomaisen omistuksen osuus oli vähintään 20 %. Näistä oli valmistusyrityksiä 197, myyntiyrityksiä 526 ja muita yrityksiä 164.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen bruttosaatava kasvoi 1 169 milj. markkaa ja oli vuoden 1978 lopussa 5.8 mrd. markkaa. Suomesta myönnettyjä pitkäaikaisia vientiluottoja nostettiin 1 381 milj. markkaa, mikä oli 76 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Suomalaisen yritysten nettosijoitukset ulkomaille supistuivat 293 milj. markasta 257 milj. markkaan. Vuoden 1978 lopussa ulkomailta oli 861 yritystä, joissa suomalaisen omistuksen osuus oli vähintään 20 %. Tähän lukuun sisältyvät myös ns. lepäävät yritykset.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen nettovelka oli vuoden 1978 lopussa vasta-arvoltaan 29.7 mrd. markkaa, mikä oli 22.7 % markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta. Edellisen vuoden lopussa vastaava suhdeluku oli 21.2 %.

Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma

Ulkomaat

Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto kasvoi 2 259 milj. markkaa ja oli vuoden päättyessä 3 808 milj. markkaa. Varantoon sisältyvistä saamisista kultavarannon arvo lisääntyi 36 milj. markkaa ja erityisten nosto-oikeuksien määrä 112 milj. markkaa. Vaihdettavat valuutat lisääntyivät nettomääräisesti 1 868 milj. markkaa.

Kansainvälisen Valuuttarahaston öljyluottojärjestelyn yhteydessä vuonna 1975 valuuttoina nostettu kultaosuus, tasearvoltaan 243 milj. markkaa, lunastettiin takaisin vuoden loppupuolella ja kirjattiin taseeseen nimikkeellä "Varanto-osuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa". Tämä toimenpide ei vaikuttanut varannon kokonaismäärään. Vaihdettavan valuuttavarannon tukemiseksi edellisen vuoden loppupuolella nostetut varantoluotot, yhteensä 300 milj. Yhdysvaltain dollaria eli noin 1 200 milj. markkaa, maksettiin kertomusvuoden aikana kokonaan takaisin.

Suomen Pankin sidottu valuuttavaranto pieneni 25 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 471 milj. markkaa. Sidotun valuuttavarannon saamisrat supistuivat 52 milj. markkaa ja velkaerät 27 milj. markkaa.

Suomen Pankin muut ulkomaiset saamiset kasvoivat 497 milj. markkaa 1 968 milj. markkaan. Saamisiin luettavista eristä "Ulkomaiset joukkovelkakirjat" lisääntyi 329 milj. markkaa ja "Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa" 168 milj. markkaa. Ulkomaiset vekselit, jotka ovat luonteeltaan lähinnä viennin kotimaista lyhytaikaista rahoitusta, siirrettiin tilinpäätöksen yhteydessä ulkomaisista saamisista yrityssektorin erään "Viennin rahoitus". Muut ulkomaiset velat supistuivat 1 252 milj. markkaa 2 195 milj. markkaan. Supistuminen johtui lähinnä siitä, että Suomen Pankin edellä mainitut varantoluotot maksettiin vuoden aikana takaisin. Muista ulkomaisista veloista Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit kasvoivat 43 milj. markkaa.

Suomen Pankin ulkomaiset nettosaamiset, jotka valuuttakursseihin kohdistuneiden odotusten vuoksi olivat vuoden 1977 lopussa supistuneet 69 milj. markkaan, kasvoivat 3 983 milj. markkaa ja olivat kertomusvuoden lopussa 4 052 milj. markkaa.

Ulkomaiset tilit

milj. mk

	31. 12. 1977	31. 12. 1978	Muutos
Kulta	133	169	+ 36
Erityiset nosto-oikeudet	204	316	+ 112
Varanto-osuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	243	+ 243
Vaihdettavat valuutat	1 265	3 126	+ 1 861
Sidotut valuutat	537	485	— 52
Kulta- ja valuuttasaamiset	2 139	4 339	+ 2 200
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	543	872	+ 329
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	928	1 096	+ 168
Muut ulkomaiset saamiset	1 471	1 968	+ 497
Ulkomaiset saamiset yhteensä	3 610	6 307	+ 2 697
Vaihdettavat tilit	53	46	— 7
Sidotut tilit	41	14	— 27
Valuuttavelat	94	60	— 34
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit ..	1 838	1 881	+ 43
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	300	314	+ 14
Määräaikaiset velat	1 309	—	— 1 309
Muut ulkomaiset velat	3 447	2 195	— 1 252
Ulkomaiset velat yhteensä	3 541	2 255	— 1 286
Ulkomaiset nettosaamiset	69	4 052	+ 3 983

Rahoituslaitokset

Suomen Pankin ja rahoituslaitosten välisen aseman kehitys esitetään seuraavassa asetelmassa:

Rahoituslaitosten tilit

milj. mk

	31. 12. 1977	31. 12. 1978	Muutos
Liikepankkien shekkitilit	110	137	+ 27
Diskontatut vekselit	3 091	970	— 2 121
Joukkovelkakirjat	354	361	+ 7
Päiväluotot	1 804	2 213	+ 409
Muut	61	14	— 47
Saamiset rahoituslaitoksilta	5 420	3 695	— 1 725
Postipankin shekkitili	1	1	0
Liikepankkien shekkitilit	3	1	— 2
Päivätalletukset	850	2 075	+ 1 225
Pääomantuontitalletukset	246	405	+ 159
Muut	94	38	— 56
Velat rahoituslaitoksille	1 194	2 520	+ 1 326
Nettosaamiset rahoituslaitoksilta	4 226	1 175	— 3 051